

DE KLEINE ALK

contactorgaan Vogelwerkgroep Alkmaar en omstreken

verschijnt vier keer per jaar

Redactie

Tom Damm (06) 42 12 26 10

Arie de Wit

Beeldredactie

Jan Stok jbh.stok@planet.nl

Redactieadres

redactiekleinealk@vwg-alkmaar.nl

Vaste medewerkers

Ofra Carmi

Ruud Costers

Elias den Otter

Hans Cornelissen

Wim Schols

Pierre van der Wielen

Vormgeving (basis)

Peter van Brandwijk

Verspreiding

Peter de Greeuw (072) 561 80 50

Frank Peters (06) 12 13 79 45

Bestuur

Voorzitter

Jethro Nieuwenhuis

voorzitter@vwg-alkmaar.nl

Secretaris, ledenadministratie

Loes Staal (06) 21 82 54 20

secretaris@vwg-alkmaar.nl

Penningmeester

Bas Lagerveld

penningmeester@vwg-alkmaar.nl

Leden

Elias den Otter

José Tibbe (06) 50 566 889

Eduard van Amstel (06) 24 40 19 58

Jeroen van Wetten

Sander Taam

Voorplaat: Kleine Alk, Frits-Jan Maas

Ereleden

Kees Roobeek, Harry Smit, Jan Stok,
Tom Damm

Commissie Natuurbescherming

secretaris@vwg-alkmaar.nl

Natuurwetenschappelijke Commissie

contactpersoon Harry Smit
smit51@telfort.nl

IJsvogelwerkgroep

contactpersoon Rutger Polder
1815JK232@hetnet.nl
(06) 23 18 14 33

Roofvogelwerkgroep

contactpersoon Dook Vlugt
d.vlugt@quicknet.nl
(06) 52 55 77 17

Lid worden

Het lidmaatschap van onze vereniging bedraagt slechts € 20,00 per jaar. Hier-voor ontvangt u vier keer per jaar ons blad De Kleine Alk en bent u van harte welkom op de door ons georganiseerde activiteiten, waaronder lezingen en excursies. Als welkomstgeschenk ontvangt u het boek 'De vijfde stadsvogelinventarisatie van Alkmaar 2023-2024'.

Wilt u lid worden, stuur dan een e-mail naar secretaris@vwg-alkmaar.nl met vermelding van uw naam, volledige adres en telefoonnummer. Ook adreswijzigingen graag naar dit mailadres.

In dit nummer

pagina 3

Van de voorzitter

Jethro Nieuwenhuis

pagina 4

Excursie Weerribben 12 juli

Sander Schagen

pagina 9

De raadselvogel van Wim
Wetenswaardig? (29)

Wim Schols
Ruud Costers

pagina 12

Avi-limericks

Hans Cornelissen & Mart van Zweden

pagina 13

Communicatie & Actualiteiten

Van de ledenadministratie

Loes Staal

pagina 14

Lezingen

Ofra Carmi

pagina 16

Excursienieuws

Elias den Otter

pagina 19

Vooraankondiging Landelijke Dag Sovon

pagina 20

ANIMO zoekt vrijwilligers!

pagina 21

Leukere waarnemingen mei t/m augustus 2025

Pierre van der Wielen

pagina 25

Ogrut 79: Uitgevogeld

Hans Cornelissen

Kopijsluiting: 1 februari, 1 mei, 1 september, 15 november

Van de voorzitter

Nadat miljoenen Nederlanders afgelopen maanden naar het zuiden trokken, is het nu de beurt aan de vogels: de vogeltrek is weer in volle gang! Veel vogelaars zijn dan ook buiten in de natuur te vinden, om dit schouwspel te aanschouwen, of om die ene bijzondere soort te zien. Zelf heb ik dit natuurfenomeen vorig jaar van dichtbij mogen meemaken in Falsterbo, het zuidelijkste puntje van Zweden. Op een dag vlogen daar 8.000 Kraanvogels over. Op een andere dag 350 Rode Wouwen. Bijzonder om te zien.

Maar ook dicht(er)bij huis is de natuur prachtig. Gewoon hier, in en om Alkmaar. Natuur brengt rust, zorgt voor ontspanning en verlaagt stress. Een van mijn favoriete citaten in dit kader is dan ook *“Je zou minstens twintig minuten per dag in de natuur moeten doorbrengen. Tenzij je het heel druk hebt. Dan minstens een uur.” (Omdenken, auteur onbekend)*. Dus ik zou zeggen: pak die verrekijker en trek eropuit.

Van vogeltrek naar vertrek. Een aantal bestuursleden zal per maart 2026 aftreden. Gelukkig blijven de meesten wel nauw betrokken bij de vogelwerkgroep en onze activiteiten. Komende maanden gaan we op zoek naar nieuwe kandidaat-leden voor het bestuur. Mocht jou dit een leuke rol lijken of mocht je iemand hier uitermate geschikt voor vinden, dan horen we dat graag van je!

Terwijl ik dit schrijf is het alweer lunchtijd geworden. Dat brengt mij wederom bij een andere vorm van trek, waar ik snel gehoor aan ga geven. Ik wens jullie veel lees- en kijkplezier!

Jethro Nieuwenhuis, voorzitter@vwg-alkmaar.nl

Excursie Weerribben 12 juli

Sander Schagen

Voor velen die mee waren was de Weerribben geen nieuwe onontdekte plek. Echter later in het jaar in juli heengaan maakt dat er minder vogels te horen en zien waren. Maar juist wel speciale insecten en bloeiende veenvegetatie. Zo kon men rustig zijn of haar eigen tempo aanhouden om al (het vaak statische) moois te zien en te fotograferen. Omhoog kijken zat er weinig in deze dag.

De groep van zes deelnemers werd in Ossenzijl vergezeld door excursieleider Sander die samen met Mattias arriveerde. De wolkendekken verdwenen langzaam en de zon liet zich zien. Petjes en zonnebrand in de aanslag en verder. Bij de eerste Tjasker (een kleine poldermolen om het veenland te bemalen) werd een korte wandeling gemaakt. De eerste libellen zoals *Vuurlibel* en *Variabele waterjuffer* werden gezien. Er wordt een uitleg gegeven over het verschil tussen uiterlijk en gedrag tussen Vuurlibel en heidelibellen, wat zonnewijzen inhoudt en wat een obeliskhouding is, en ook een uitleg over de *Variabele waterjuffer* in vergelijking met *Azuurwaterjuffer* of *Watersnuffel*. *Blauwe breedscheenjuffers* zijn hier veel aanwezig. Een grote juffer met als kenmerk brede, behaarde achterpoten. Een *Bosrietzanger* wordt gehoord. Hij is deze ochtend iets trager in zijn zang wat deed denken

Er werd deze excursie weinig omhoog gekeken.

Foto: Dirk Plukkel

aan een *Spotvogel* die hier ook voorkomt. Een hommeltje die kenmerken van Veenhommeltje leek te hebben was toch een *Akkerhommeltje*. Naast de insecten worden de planten van dit veengebied ook bekeken. *Ronde zonnedaauw* is

mooi te zien. En *Kleine water-eppe* heeft “eppe” in zijn naam, wat deed denken aan de “whatteappe” op onze telefoons. Op de terugweg zien we nog een *Grote roodoogjuffer* en *Lantaarntjes*. Het begint al aardig warm te worden.

Man Grote roodoogjuffer.

Foto: Dirk Plukkel

Er liggen grote glazen bollen in een veenwatertje. Het blijkt dat dit een onderzoek van Deltares en Nova Innova is om de waterkwaliteit van de Weerribben te monitoren. Je kan goed de bodem zien door de glazen bollen. Het nodigt uit om te zwemmen.

Hoogeweg en Café de Weerribben

Op het moment dat we naar de volgende stop langs de Hoogeweg willen, krijgt Mattias bericht van Pierre en Alma. Zij zijn op eigen houtje naar de Weerribben gekomen. Niet ver van ons hebben ze meerdere *Zilveren maanvlinders* en *Grote vuurvlinders* gevonden. De excursiegangers besluiten eerst nog een plek dichtbij te bekijken. Twee kleine veldjes langs de Hoogeweg leveren een *Grote oeverspin* op *Gele plomp*, vrouwtje *Heikikker*, *Zwarte heidelibellen* en een violetkleurige *Muskusboktor* op *Moerasspirea* op. En heel veel *Kleine rode weekschildkevers*. Prachtige veenplanten laten zich in bloei zien, waaronder *Grote egelskop* en *Pijlkruid*. Er zeilt een verre *Wespendief* voorbij en we bevinden ons naast jagende *Ooievaars*. We kiezen om daarna de zeldzame vlinders aan te doen en lopen naar Pierre en Alma toe.

Daar aangekomen zien we drie *Zilveren manen*. Ze zijn erg snel, maar gelukkig willen ze ook nectar drinken of zonnen. Wie maakt de mooiste foto? ☺ Een paar *Grote vuurvlinders* stelen erna de show. Eén van de redenen om naar de Weerribben te gaan is deze endemische dagvlinder. Het vrouwtje is aanzienlijk groter dan het mannetje. Er wordt gemonitord door

bij stokjes met fluororanje tape de eitjes te tellen op de nabije *Waterzuring*. Er vliegt ook een *Kleine vuurvliinder* rond, die krijgt weinig aandacht. Bij twee vlonders zien we de eerste man *Gevlekte witsnuitlibel*. Hij is aardig uitgekleurd maar eigenlijk niet mooi meer. Daar vinden we ook *Gewone pantserjuffers*. *Gewone oeverlibellen* vliegen voor ons op bij de terugtocht naar de auto. Een juveniele *Slechtvalk* werd eerst als *Boomvalk* gedetermineerd; je verwacht bij dit libelleneldorado eerder de Boomvalk. Een ver paar *Buizerd* cirkelt kort rond.

Gevlekte witsnuitlibel (man) en Slechtvalk.

Foto's: Dirk Plukkel

Next stop was het Café de Weerribben voor een toiletbezoek en iets te eten en te drinken. Onderweg vloog er een *Bruine glazenmaker* voorbij. Eén van de twee die we op deze dag zagen; ze zijn waarschijnlijk al uitgevlogen. De parasols bij het café zijn erg in trek. Want het is al erg heet rond het middaguur en er zijn weinig wolken. Niet ver van het café broeden *Zwarte sterns* die wij zien vliegen. Hun krassende roepen vullen de lucht. De jonge stern-tjes op de vlotjes zijn echter moeilijk te zien. Een jagende *Grauwe vliegenvanger* op een erf is druk bezig. Een *Purperreiger* vliegt ver voorbij en er vliegt een *Roerdomp* over die niet iedereen heeft gezien. Niet ver van het café vinden we nog drie of vier *Grote vuurvinders* op *Grote kattenstaart*. De ontspanners worden weer non-stop ingedrukt. Het blijkt een topjaar te zijn voor deze dagvlinder. Twee mannetjes vliegen heel snel ver achter elkaar aan, maar één ervan vliegt pijlsnel weer terug naar de plant waar hij op zat. Doen ze dit navigeren op zicht, op geur of op elektrische velden? Waarschijnlijk een combinatie hiervan.

Woldlakebos

Bij de noordkant van het Woldlakebos aangekomen is het weer veranderd. Er zijn meer wolken en de noordenwind is aangetrokken. Het zorgt wel voor meer verfrissing, maar voor fotografie van insecten is het belemmerend. Naast de looppaden zitten vele *Gewone pantserjuffers*, *Blauwe breedscheenjuffers*, *Bloedrode* en *Bruinrode heidelibellen*, *Moerassprinkhanen*, *Gouden sprinkhanen*, een enkele *Wespspin* en wat *Muskusboktorren*. Naast *Grote keizerlibellen* vliegen er waarschijnlijk zeldzame *Groene glazenmakers* rond, maar omdat niemand een foto ervan heeft gemaakt wordt de determinatie moeilijk: beide lijken erg op elkaar. De *Vroege glazenmakers* die daar vliegen kan je wel makkelijker determineren met hun oranje lichaam en groene ogen. Op de *Grote wederik*-planten zitten wat *Slobkousbijen*.

Deze bijen zijn geheel afhankelijk van deze

plant. Pierre en Alma zijn hier ook en laten een gevangen *Slobkousbij* in een loeppotje zien. Daarna wordt ze weer vrijgelaten. Er vliegt een nieuwe libelsoort van de dag: *Gevlekte glanslibel*. Hij patrouilleert non-stop op ooghoogte snel voorbij. Deze libellen hangen hoog aan takjes als ze rusten. Maar rusten doen ze weinig. Een enkeling maakt mooie vluchtplaatjes van deze soort. Met de wolkendekken die zijn gekomen is het makkelijker om rovers te zien. Eerst zien we *Bruine kiekendieven*, iets later een adult paar *Zeearend* en daarna een verre *Wespendief*. Ook worden af en toe overvliegende *Purperreigers* gezien. *Ooievaars* cirkelen de gehele dag boven onze hoofden.

Van de Kempense heidelibellen worden geen individuen gezien, ook niet van de Sierlijke witsnuitlibel. Mooie soorten en jammer om te missen. Maar de Kempense begint net met vliegen en de Sierlijke is waarschijnlijk al uitgevlogen.

Wespspin.

Foto: Dirk Plukkel

Afsluiting

Het is al aardig laat in de middag. Sommige kiezen ervoor om al naar huis te rijden. De excursiegroep zegt Pierre, Alma, Dirk en Miranda gedag en gaan nog naar de zuidkant van het Woldlakebos. Hier kunnen misschien nog Grote weerschijnvlinders zitten. We vinden wel wat sabbomen, maar de enige dagvlinders die we zien zijn *Boomblauwtjes*, *Groot dikkopjes*, *Atalanta's* en *Dagpauwogen*. Hier vliegen echter meer *Gevlekte glanslibellen* en *Gevlekte witsnuitlibellen*. Alleen de witsnuiten blijven af en toe stilzitten. Bij de nabijgelegen oeverzwaluwwand vliegen de *Oeverzwaluwen* af en aan en er zijn op hetzelfde water broedende *Zwarte sterns* te zien. *Purperreigers* en *Bruine kiekendief* worden ook nog gezien.

De groep krijgt nog een prachtige afsluiter van deze dag als Pierre en Alma melden dat er naast de Hoogeweg een parend paar *Grote vuurvlinder* te zien is. Prachtig om het paar als compositie op *Grote kattenstaart* te zien. De paring duurt lang. Als je geduld hebt, dan slaat het paar hun vleugels open. Iets verder zit nog een vrouw *Grote vuurvlinder* alleen. Zo veel individuen in dit gebied maakt het een erg uitzonderlijk jaar. Als ze maar genoeg nakomelingen maken, waar iedereen volgende jaren weer van mag genieten. Bedankt allen!

Grote vuurvlinder in paring.

Foto: Rutger Polder

Sander Schagen, sander.schagen@gmail.com

De raadselvogel van Wim.

Illustratie: Wim Schols

Wetenswaardig? (29)

1. Met hun haaksnavel en kronkelhals weten **Flamingo's** tornadoachtige wervelingen op te wekken, waardoor het voedsel makkelijker binnenstroomt. Zou dit eetgedrag soms mogelijkheden bieden voor het verbeteren van waterzuiveringsinstallaties? (NRC Handelsblad, 14 mei 2025).
2. Bij Schagen werden op 21 juli 2025 **Grauwe Ganzen** afgeschoten. Een boer klaagt over vermeende schade en een jager is er als de kippen bij.

Verdekt opgesteld met camouflage-netten en takken, gebruikmakend van lokkende nep-ganzen en schieten maar (Noord-hollands Dagblad, 22 juli 2025).

Grauwe Gans (aangeschoten), Petten-Kamperkade, 9 maart 2023.

Foto: Ruud Costers

3. In sommige landen worden **Wespendieven**, ondanks wettelijke bescherming, gegeten omdat men gelooft dat het vlees extra lekker is vanwege de honing die zij eten (Roots, mei 2025).
4. Sinds 2012 zijn ter versterking van de populatie van de Sallandse Heuvelrug vrijwel jaarlijks Zweedse **Korhoenders** uitgezet. In 2024 zijn, voor het eerst sinds 2008, minstens zes jongen grootgebracht (NRC Handelsblad, 25 januari 2025).
5. De populatie van de **IJslandse Grutto** is in 60 jaar tijd vertienvoudigd naar circa 65.000 paar. Deze ontwikkeling is in flagrante tegenstelling tot die van de **Grutto** in Nederland (Roots, mei 2025).
6. Een bijzonderheid in deze eeuw is een succesvol broedgeval in de Noordkop van de **Wulp**. In een bollenveld bij Julianadorp kropen drie pullen uit het ei (Schager Courant, 22 mei 2025).
7. Het **Oehoe**-paar van Beleef de Lente 2024 sleepte 63 kilo aan **Ratten** naar het nest. Met de andere prooien meegeteld was dat 146 kilo vlees. Naarmate de jongen groeien gaat er een hele **Rat** de keel in (Vogels 2025, nr.2).
8. Voorheen broedde jaarlijks slechts tien procent van de **IJsvogels** drie keer. Sinds 2012 is dat 51 procent. Dankzij klimaatverandering? (Natura 2025 nr.2).

9. Paartjes **Zwarte** en **Gekraagde Roodstaarten** bezetten dezelfde nestkast. Zij voerden de jongen zonder onderscheid te maken. Drie en twee jongen vlogen uit (Roots, juni 2025).
10. De **Zanglijster** is wereldwijd een van de zeven vogelsoorten die slakkenhuizen kapot kunnen slaan. Dat is moeilijk, een **Merel** kan het niet. Je moet hem op een bepaalde manier met de snavel beetpakken en dan heel gericht op een hard oppervlak slaan (NRC Handelsblad, 17 mei 2025).
11. **Koolmezen** plukken bepaalde kruiden en verversen die elke week in hun nest. Daarvan is bekend dat het helpt tegen veerluizen (NRC Handelsblad, 17 mei 2025).
12. Een toevallige dwaalgast zegt Erwin Kompanje, preparateur en vogelonderzoeker in het Natuurhistorisch Museum Rotterdam, weinig. Het zijn juist de ‘gewone’ **Huismussen**, **Merels**, **Spreeuwen**, **Vinken** en **Wilde Eenden**, die vertellen hoe het ermee staat in de natuur (NRC Handelsblad, 17 mei 2025).
13. Twitchers hebben een eigen taal. Een **blokker** is een soort die jij gezien hebt, maar veel andere vogelaars niet, een **schaamsoort** is een soort die jij niet gezien hebt en veel andere vogelaars wel. Een **mega** is een zeer zeldzame vogel. Ticken is het zien van een voor jou nieuwe soort (Roots, maart 2025).

Verzameld door Ruud Costers, ruudcosters27@gmail.com

Wulp, Den Helder-Breewijd , 8 oktober 2023. Foto: Ruud Costers

Avi-limericks

In Egmond landde een Bijeneter
en vond deze nieuwe contreien beter.
Het was er koel
maar toch heel zwoel.
Zij vond hier zelfs het vrijen heter.

Een Bokje bij Zuid-Scharwoude
had moeite zich in te houden.
Hij had een wip
Met een Watersnip,
Maar was nu wel snipverkouden.

Een twitcher in 't Oostvaardersveld
was koortsachtig toegesnel.
De Grote Trap
bleek een flauwe grap.
De keukentrap toch maar gemeld.

En als bonus een ingezonden avi-limerick door freelance dichter **Mart van Zweden!**

Een jonge gierzwaluw uit Egmond
Hield koppig beide pootjes aan de grond
En zei: "Als ik nu de lucht in ga zweven
Vlieg ik daar de rest van mijn leven
Dat is toch echt niet gezond."

Hans Cornelissen, j.h.c.cornelissen@vu.nl

Communicatie & Actualiteiten

Van de ledenadministratie

Mutaties per 1 september 2025

Nieuwe leden

Sinds 17 mei is onze vereniging uitgebreid met zeven nieuwe leden. We heten hen hartelijk welkom en hopen dat zij een prettige tijd zullen hebben binnen de vereniging.

Opzeggingen

In totaal hebben na 17 mei twee leden alsnog hun lidmaatschap opgezegd.

Wijziging contactgegevens

Gaarne verzoekt het bestuur aan alle leden wijzigingen in e-mailadres, telefoonnummer (bijv. vervanging van de vaste telefoon door een mobiel nummer) en huisadres door te geven aan secretaris@vwg-alkmaar.nl.

Gegevens betaalrekening

Sommige leden betalen hun contributie vanaf een bankrekening met een andere naam dan bij ons geregistreerd staat in de ledenlijst. Het wordt voor de penningmeester dan erg lastig de contributie goed te registreren. In een dergelijk geval graag vermelden welk lid de betaling betreft!

Loes Staal, ledenadministratie

Al 50 jaar zetten we de

**BLOEMETJES
BUITEN**

**7 DAGEN
PER WEEK
GEOPEND**

Intratuin Heerhugowaard
Zuidpoort 1, 072-5757157
intratuinheerhugowaard.nl

Natuurlijk! Intratuin

Lezingen

De lezingen zijn op **woensdagavond** 20.00 uur **Buurthuis de Wachter, Oudorperdijkje 65**. Parkeergelegenheid bij Associatie Uitvaartverzorging, Edisonweg 15. Zie ook www.vwg-alkmaar.nl.

KNNV-lezingen ("[KNNV]") zijn op woensdagen vanaf 20.00 uur in Wijkcentrum Overdie, Van Maerlantstraat 8-10, 1813 BH Alkmaar. Zie alkmaar-denhelder.knnv.nl (Agenda) voor die op zaterdagmiddagen vanaf 13:30 uur in Bezoekerscentrum "De Helderse Vallei", De Helderse Vallei 9-11, 1783 DA Den Helder.

Oktober 8: *Gambia* door Mattias Hofstede

Tijdens deze lezing neemt Mattias ons mee op reis door het in West-Afrika gelegen Gambia. Het kleinste land van het Afrikaanse continent dat behalve de kuststrook geheel wordt omringd door Senegal, is met minder dan één derde van het oppervlak van Nederland een waar vogelparadijs. De meer dan 500 vogelsoorten die hier te vinden zijn maken dit goed bereisbare land een topbestemming voor vogelaars en fotografen. We maken kennis met verscheidene mooie en interessante habitats. Van de stranden en mangroven aan

Sahelscharrelaar.

Foto: Mattias Hofstede

de kust naar de grassavanne ten noorden van de Gambiarivier. En aan de zuidkant door bossavanne naar enkele mooie overgebleven stukjes moessonwoud.

In de al meer dan 10 jaar dat Mattias dit land regelmatig bezoekt, hier reizen heen organiseert en begeleidt, heeft hij inmiddels veel kennis van de natuur en vooral over de vogels van het land vergaard. Onder begeleiding van zijn fotografie zal hij hier veel over vertellen en ons genoeg moois laten zien.

November 12: *Het waterhoentje van Tristan da Cunha* door Albert Beintema

Tristan da Cunha is het meest afgelegen door mensen bewoonde plekje op aarde. Een kleine eilandengroep middenin de zuidelijke Atlantische Oceaan, ongeveer halverwege Kaapstad en Buenos Aires, 3000 km van de vaste wal en 2400 km van het dichtstbijzijnde bewoonde eiland Sint Helena. De ruim 250 bewoners leven van aardappelen, visvangst en postzegelverkoop. Op de onbewoonde eilanden in de groep leven behalve miljoenen zeevogels enkele interessante endemische landvogels. Een daarvan was een waterhoentje dat niet kon vliegen en inmiddels is uitgestorven, en dat volgens sommigen zelfs helemaal nooit bestaan heeft. Albert Beintema is al een halve eeuw gefascineerd door de mysteries rond deze bijzondere vogel. Hij ging er heen om de raadsels te onderzoeken, en kwam er daarna als gids op cruiseschepen nog vele malen terug. Hij schreef er het boek *Het waterhoentje van Tristan da Cunha* over (1979), dat een prijs won en wordt gezien als een klassieker in de Nederlandse eilandliteratuur. Zijn de raadsels opgelost? Albert Beintema zal over zijn spannende zoektocht, die bijna vijftig jaar duurde, komen vertellen.

December 10: *Waarom herken je vogelsoorten?* door Nils van Duivendijk

Nils van Duivendijk is van beroep longfunctieanalist, maar al van kinds af aan fanatiek vogelaar met een grote belangstelling voor determinatie. Hij gidst o.a. georganiseerde buitenlandreizen voor BirdingBreaks en is de auteur van de *Dutch Birding Kenmerkengids* en *The Advanced Bird Guide*. In 2022 verscheen het *Handboek Europese vogels*. Drieënhalve kilo weegt het, of beter: wegen ze samen, de beide delen van het kloeki handboek: een deel bevat alle zangvogels, het andere de rest. Er staan ongeveer zevenhonderd vogelsoorten in – iedere soort die minimaal vijf keer in Europa is waargenomen, is vermeld. Van Duivendijk geeft in zijn boek de actuele

kennis over determinatiekenmerken van al die vogels weer. Oftewel: waaraan herken je vogelsoorten? Zes jaar werk had hij er aan. “Jarenlang monnikenwerk was het, de samenstelling van het *Handboek Europese vogels*”. Vanavond laat Nils iets zien van achter de schermen van de totstandkoming van het boek, maar neemt ons vooral mee in een paar determinatie-uitdagingen.

Nils in actie.

Foto aangeleverd

Volgende datum: nog niet bekend.

Ofra Carmi, o.carmi@quicknet.nl

Excursienieuws

Zie www.vwg-alkmaar.nl/activiteiten/excursies voor locaties, regels en aanmelding. Ledenwandelingen worden gehouden op de eerste zondag van de maand, niet-leden mogen mee en hiervoor hoeft je je niet aan te melden.

Vertreklocatie (tenzij anders vermeld): Van Ostadelaan, [parkeerplaats winkelcentrum Hoefplan](#).

September 20: Texel o.l.v. ?

Vertrek 7:00 uur, mogelijk laat terug i.v.m. reistijd.

Texel staat bekend als ‘het’ vogeleiland van Nederland. Of beter gezegd: het vogelaarseiland van Nederland. Kees weet de plekken waar vogels zich in deze tijd ophouden. Een dagtocht langs gewone en bijzondere vogels (en vogelaars). Let op: aan deze excursie zijn extra kosten verbonden i.v.m. de overvaart. De kosten worden per auto onderling verdeeld.

Oktober 4: Euro Birdwatch

Vertrek 7:00 uur met de FIETS, eindtijd rond 13:00.

De najaarstrek is begin oktober in volle gang. Elk jaar wordt daarom in het eerste weekend van oktober een telling georganiseerd waarbij in heel Europa mensen op dezelfde dagen de balans opmaken van de vogeltrek. Wij sluiten aan bij KD Dijkstra en Erwin van Saane die op de trektelpost in Bergen staan te tellen. Na hopelijk veel trek-spektakel proberen we in de omgeving nog wat leuke standvogels en dwaalgasten op te snorren.

Oktober 5: Ledenwandeling Geestmerambacht

Verzamelen 8:00 uur op de [parkeerplaats](#) bij het Vlasgat.

Oktober 12: Jeugdfietsexcursie Duinen Bergen aan Zee o.l.v. Koen de Geus en José Tibbe

Verzamelen 8:30 uur op de [1e parkeerplaats](#) bij de Woudweg. Opgave via juvenielen@vwg-alkmaar.nl.

De herfst is hét seizoen van de vogeltrek – duizenden vogels verlaten hun broedgebieden en trekken naar warmere oorden. We nodigen nieuwsgierige jonge vogelaars uit voor een bijzondere excursie in het duin, waar we samen op zoek gaan naar deze reizigers van de lucht.

We bezoeken de **vogel-telpost van Bergen aan Zee**, waar ervaren vogelaars als Erwin, Mariska en KD ons vertellen over de soorten die overvliegen en hoe ze worden geteld. Maar daar blijft het niet bij: we gaan ook **zelf op ontdekkingstocht** in de omgeving; wie weet ontdekken we bij de vennetjes Goudhaantjes, Kneuen of Zwartkoppen en speuren we naar kiekendieven, Sperwers, lijsters, vinken en ontdekken we misschien een zeldzame roofvogel.

Tijdens de fietstocht én wandeling leer je hoe je vogels herkent aan hun silhouet, vlucht en geluid. Maar vooral: hoe bijzonder het is dat deze dieren soms duizenden kilometers vliegen – en precies hier even langskomen. De jeugdexcursie is voor jongeren van 10-18 jaar. Je mag een volwassen begeleider meenemen. Deelname is gratis voor leden en niet-leden.

Meenemen:

- Fiets!
- Warme kleding (het kan fris zijn in het duin!)
- Stevige schoenen
- Iets te eten en drinken
- Een verrekijker als je die hebt (wij hebben er ook een paar te leen)
- Je enthousiasme en vragen!

Laat je inspireren door de vogelwereld en ontdek hoe fascinerend de natuur om ons heen is. Wie weet spot jij wel de eerste Koperwiek van het seizoen! Kom je ook?

Oktober 17-19 Weekend Vlieland

Volgeboekt, reservelijst via excursies@vwg-alkmaar.nl.

November 23: Zuidpier IJmuiden o.l.v. José Tibbe

Vertrek 7:00 uur, eindtijd einde van middag.

We gaan naar de plekken met Oeverpieper, Paarse strandloper en Steenloper, die we bij de Hondsbossche Zeewering moeten missen. Ook zeevogels en duikers krijgen onze aandacht. Als we tijd over hebben, gaan we wellicht nog langs de Kunstenaars Duintjes.

December 20: Oostvaardersplassen o.l.v. Elias den Otter

Vertrek 8:00 uur, eindtijd flexibel.

Elias neemt ons mee naar de Oostvaardersplassen. Grote aantallen watervogels en roofvogels overwinteren hier. We zullen korte wandelingen maken om naar vogelhutten te gaan. We gaan zeker naar beide Praambulten met uitzicht over de vlakte met grote zoogdieren en ganzen. We hopen Baardmannetje, Ruigpootbuizerd, Zeearend of Klapekster te zien en vooral op mooi weer...

Het wad bij de Kroonpolders.

Foto: Jan Stok

Aanmelden uiterlijk drie dagen voor aanvang van de excursie (aanmelden bij het vertrekpunt wordt niet gewaardeerd) via de website, of per e-mail bij:

Elias den Otter, excursies@vwg-alkmaar.nl

Vooraankondiging Landelijke Dag Sovon **Zaterdag 29 november 2025** De Reehorst, Ede

Als vanouds wordt het een dag voor iedereen met een hart voor vogels en natuur, met boeiende lezingen en een uitgebreide informatiemarkt. Uiteraard zijn ook alle leden van vogelwerkgroepen van harte welkom!

De Landelijke Dag vindt plaats in de Reehorst in Ede. De Reehorst is een uitstekend bereikbare locatie vrijwel naast station Ede-Wageningen.

Programma

- **Uitgebreide informatiemarkt** met ca. 70 stands en tal van kortingen en voordeeltjes
- **Inspirerende lezingen** in meerdere zalen
- **Jeugdprogramma** (voor 8-14 jarigen)
- **Signersessies van nieuw verschenen vogelboeken en nog veel meer**

De Landelijke Dag wordt georganiseerd door Sovon Vogelonderzoek i.s.m. Vogelbescherming Nederland en de Nederlandse Ornithologische Unie (NOU).

Houd de Sovon-website www.sovon.nl/ld in de gaten voor het definitieve programma! De kaartverkoop start in oktober.

Tot zaterdag 29 november!

ANIMO ZOEKT VRIJWILLIGERS!

Wanneer je een bijdrage wil leveren aan het belang van de natuur in Alkmaar, denk dan aan vrijwilligerswerk bij de Stichting ANIMO, het platform van Alkmaarse natuur- en milieuorganisaties. ANIMO geeft gevraagd en ongevraagd advies aan gemeente en Stadswerk072, maar ook aan andere maatschappelijke organisaties. Tevens vindt regelmatig overleg plaats met zowel de verantwoordelijk wethouder als ambtenaren.

Natuur en biodiversiteit staan steeds meer onder druk door klimaatverandering en economische activiteiten zoals verkeer en woningbouw.

Het is van groot belang ook de natuur een stem te geven.

ANIMO volgt ontwikkelingen omtrent aangevraagde of verleende omgevingsvergunningen. Denk hierbij aan kap van bomen en de bouw van dakkapellen. Er wordt getoetst of deze werkzaamheden schade aanbrengen aan de natuur. Indien nodig wordt een zienswijze of bezwaarschrift ingediend. Vaak wordt e.e.a. op constructieve wijze opgelost. Lukt dat niet dan worden vervolgstappen niet uit de weg gegaan. In uitzonderlijke gevallen volgt zelfs een gerechtelijke procedure. Een uitgebreider overzicht is te vinden op de website www.animo-alkmaar.nl bij jaarverslagen.

Een andere activiteit is het delen van kennis. Voorbeelden zijn het organiseren van symposia, zoals “Natuur Inclusief bouwen in Alkmaar” en “Samen werken aan leefbare mobiliteit in Alkmaar”.

Steeds zijn er nieuwe onderwerpen die aandacht vragen en die meer of minder tijd vergen. Sommige zijn verspreid over een jaar en andere, zoals het beoordelen van een beleidsplan, vragen enkele maanden. Er is vanzelfsprekend ruimte voor jouw persoonlijke bijdrage aan al deze werkzaamheden. Ook kun je zelf nieuwe onderwerpen of projecten voorstellen.

Heb je belangstelling om je in te zetten? Neem dan contact op met onze voorzitter Arie van Diepen, tel: 06-22 15 26 33 of stuur een berichtje via het emailadres animo@animo-alkmaar.nl Dan nemen wij contact met je op.

Heel graag tot ziens!

Leukere waarnemingen mei t/m augustus 2025

HBZ = Hondsbossche Zeewering

NHD = Noord-Hollands Duinreservaat

VHPP = Verenigde Harger- en Pettemerpolder

De waarnemers hebben het deze periode wat rustiger aangedaan. Ondanks dat deze periode een maand langer is dan de vorige, waren er toch zo'n kwart minder waarnemingen dan vorig kwartaal, 'slechts' 40.000. Toch hadden we een qua weer best aardig voorjaar en werden er ook regelmatig wat leuke dingen gezien. Hoogtepunten waren (chronologisch) een Breedbekstrandloper, Lammergier, Slangenarend, Roodkopklauwier en Alpen gierzwaluw.

Op 2 mei vloog er een **Witbuikrotgans** langs Egmond aan Zee. Het bekende mannetje **Ringsnaveleend** werd op 1 en 2 mei nog gezien in de stad van de Zon in Heerhugowaard. Een mannetje **IJseend** vloog op 19 mei langs Camperduin.

Bijzonder was de **Alpengierzwaluw** die op 27 augustus een tijdje bij Zuid-schermer werd waargenomen.

Op 2 mei dobberde de enige **Kuifduiker** van de periode voor de telpost Camperduin. Op 21 mei vlogen er drie **Flamingo's** over De Putten richting noord. Ze waren al aangekondigd vanaf een telpost bij Zandvoort en konden uiteindelijk tot in het Zwanenwater gevolgd worden. Eén van de vogels was geringd maar de blauwe ring kon helaas niet worden afgelezen dus geen idee van de herkomst van deze vogels.

Op 2 mei vlogen er twee **Morinelplevieren** over Schoorl. De volgende dag werd er één over Camperduin gezien. De eerste van het najaar vloog op 13 augustus over Egmond. Op 20 augustus vloog er één over Schoorl en op 26 augustus twee over het NHD. Op 3 mei en 23 augustus werden langs Camperduin langstreckende **Strandplevieren** gezien. Op de 30e vlogen er daar twee langs. Op 9 en 10 mei liep er een fraaie **Breedbekstrandloper** in De Putten. Het was een best goed jaar voor **Temmincks Strandlopers**. Op 5 mei liep er één in het Park van Luna. Op 9 mei zaten er vier in de Mijzen, 17 augustus liep er één in de Leihoek, 31 juli twee in De Putten en 25 augustus één in het NHD.

Voorjaarswaarnemingen van **Lachsterns** zijn behoorlijk schaars bij ons. Op 5 en 9 mei vlogen er telkens twee langs Egmond aan Zee en de laatste twee

werden ook langs Camperduin gezien. De aantallen dit najaar waren bijzonder laag. Op de slaappleats op het Balgzand werden er maximaal twaalf geteld. Van 26 juli tot en met 17 augustus werd er één gezien in de Mijzen met alleen op 3 augustus drie exemplaren daar. **Reuzensterms** lijken steeds talrijker te worden in de regio. Op 3 mei vloog er één over de Daalmeer, op 2 juni één over Heerhugowaard en op 1, 9, 19 en 21 juli één tot twee langs telposten langs de kust. In augustus ging dit gewoon door met op de 18e, 27e en 29e weer exemplaren langs de kusttelposten. Een **Witwangstern** vloog op 2 juni langs Camperduin. Op 29 en 30 werden er **Kleinste Jagers** gezien langs Camperduin en de HBZ.

Op 29 augustus werd een **Papegaaiduiker** trekkend gezien langs Camperduin en twee dagen later vloog daar een winterkleed **Zwarte Zeekoet** langs.

De eerste **Zwarte Ooievaar** werd al op 14 juli over Schoorl gezien. Mogelijk ditzelfde exemplaar werd daarna tot eind augustus vrijwel dagelijks in het NHD gezien. Op 9 augustus werden er twee over De Putten gezien waarvan er één later een tijdje in de sloten daar foerageerde en de tweede verder doorvloog. Op 21 augustus liep er één ten zuiden van Petten.

Op 5 mei werd vanaf telpost Camperduin een langsvliegende **Kuifaalscholver** gezien. Een **Zwarte Ibis** vloog op 9 juli over Schoorl. In mei werden vier **Purperreigers** gezien; op 1 mei in de Eilandspolder, op 2 mei één over het NHD, 13 mei één over Alkmaar en 30 mei één in de Schermer. De eerste van het najaar werd alweer op 16 juli gezien en daarna verbleven er tot maximaal drie in de VHPP e.o. Ook zat er eind juli één in de Mijzenpolder en op 18 augustus één nabij Heiloo.

Er werden deze periode circa 20 **Visarenden** gezien. Op 3 juni vloog een **Lammergier** vanaf Zuid-Holland door het duingebied naar het noorden. Bij ons werd deze bij de Westert in het NHD gezien. Vanaf 4 juni werd er een **Slangenarend** in de Schoorlse Duinen gezien. Ondanks het nogal lompe gedrag van diverse fotografen liet de vogel zich vaak mooi jagen zien. Helaas bleek het voedselaanbod onvoldoende en op 10 juni werd de vogel voor het laatst ingevoerd. Op 11 juni werd de vogel verzwakt opgeraapt en naar een vogelasiel gebracht. Weer aangesterkt is de vogel daarna op 27 juli weer losgelaten in het Fochteloërveen. Ondanks dat daar *plenty* slangen zitten, vertrok de vogel vrijwel direct naar de Hoge Veluwe met tussenstops op o.a. de Holterberg. Ook op de Veluwe had de vogel het alweer vrij snel gezien en in *no time* zat hij op de Kalmthoutse Heide. Toch knap hoe de vogel (nu wel...) de plekken met flinke aantallen slangen feilloos weet te vinden.

Een onvolwassen **Grauwe Kiekendief** vloog op 10 mei over het NHD. Op 12 mei werd er één over de Schoorlse Duinen gezien. In mei en juni werden in totaal negen **Zwarte Wouwen** doorgegeven, vrijwel allemaal langs de kust. Van de **Rode Wouw** werden er verspreid over de gehele periode acht doorgegeven, ook nu weer langs de kust. Vanaf 10 augustus werden weer **Zeearenden** gezien. De eerste over de Schoorlse Duinen en het NHD. De volgende op 19 augustus weer bij Schoorl en op 25 augustus werd er één achtereenvolgens bij de Zijpersluis, Warmenhuizen en het NHD gezien. De volgende dag vrolijkte er één een verder saaie telling op de HBZ op. Op de 29e werd er één in de Bergermeer gezien.

Op 2 mei werd er een **Velduil** gezien bij Petten. Een volgende zat op 15 augustus in de Boekelermeer en de laatste op 19 augustus in het NHD.

Bijeneters nemen al jaren geleidelijk toe in Nederland en dit jaar is er op minimaal drie plekken gebroed waaronder ook in de duinen van Noord-Holland. Er werden best wat waarnemingen gedaan dit voorjaar. Op 9 mei vloog de eerste over de HBZ. Op 10 en 11 mei werd op twee verschillende plekken in de Schoorlse Duinen een Bijeneter gezien. Op 15 mei vloog er

Slangenarend, Schoorlse Duinen, 5 juni 2025.

Foto: Roland Mallant

één over de Kerf en tussen 11 en 15 juni werden er tot twee in het NHD gezien. De laatste werd op 12 juli bij Egmond aan de Hoef gezien. Een **Hop** vloog op 10 mei door het NHD. De volgende dag zat daar een **Draaihals**. Vanaf 18 augustus werden de eerste Draaihalzen van het najaar weer gezien. Op de 18e werd er één door een kat gegrepen in de Eilandspolder en op de 24e zat er één in het NHD.

Op 19 en 20 augustus werden in het NHD overvliegende **Roodpootvalken** gezien en op de 25ste vloog er één over Schoorl.

Op 11 juni werd in het NHD een **Roodkopklauwier** gezien op het Zuider-achterveld. Tussen 17 mei en 1 juli werden negen waarnemingen van **Grauwe Klauwieren** ingevoerd in het NHD. Een broedgeval? Op 1 mei werd in het NHD een **Raaf** gezien en op 11 mei zaten er twee in de Schermer.

Een late **Strandleeuwerik** werd op 14 mei gefotografeerd bij de Putten. De eerste **Waterrietzanger** werd op 10 augustus waargenomen in de Bakkersdam. Op 11 en 13 augustus werd deze (of een andere) weer gezien. Een ronduit matig jaar voor de soort. Op 25 augustus zat er een **Sperwergrasmus** in de geul op de HBZ. Lang verwacht daar maar nu dan toch eindelijk gevonden.

Vlinderend territoriaal mannetje Wespendif, PWN-De Fuik, 31 juli 2025.

Foto: Kees Klaij

Op 29 mei was er een melding van een **Kleine Vliegenvanger** in het NHD. Helaas werd er verder niets gemeld over de waarneming. 10 Mei was blijkbaar een dag met veel trek (zie hiervoor) en in het NHD werd die dag ook nog een **Roodkeelpieper** waargenomen. Op 28 mei zong er een **Roodmus** in de Wimmenummerduinen en op 5 juni werd een zingende gehoord in de Bosmolenpolder.

Pierre van der Wielen, jocotoco@hotmail.com

79 Uitgevogeld

Hans Cornelissen

Paniek. De Kleine Alk in de persoon van Tom hijgt nu echt in mijn nek na een periode van uitstel door andere zaken die mijn beperkte hersencapaciteit geclaimd hebben. Vanavond moet het echt gebeuren. Een dag achter de computer (eigenlijk vóór de computer; maar oké, in taal kan er veel... zullen we zometeen zien...) ... een dag achter de computer op een thuiswerkdag is bepaald niet bevorderlijk voor de inspiratie. Geen tijd meer om nog te vogelen vóór het avondeten, dus dan maar een rondje hardlopen naar het Heilooërbos voor inspiratie. Inspiratie? Halverwege mijn rondje ben ik allesbehalve geïnspireerd, maar wel oververhit, ontgoocheld en ontvogeld. Ja, ontvogeld, want wat moet ik in hemelsnaam over vogels of vogelen bij elkaar schrijven vanavond? En dan valt alsnog het kwartje. Want wat doet onze rijke Nederlandse Taal met het woord vogelen?

Er zijn bij mijn weten niet zoveel bekende verschijningsvormen van het werkwoord vogelen, maar daar gaan we vandaag verandering in brengen. Laten we eerst beginnen met wat de Nederlandse Taal ons al wel te bieden heeft. Het grappige is dat er tenminste twee vormen van het woord vogelen zijn die een dubbele betekenis kunnen hebben, afhankelijk van de context en de uitspraak. De meest duidelijke is uitvogelen. Ieder persoon met een minimum aan hersencapaciteit kan wat uitvogelen, ongeacht of de persoon in het bezit is van een kijker en vogelgids. Zo kunnen de meeste

mensen wel uitvogelen welke kleur elektriciteitsdraad met welke kleur draad uit het plafond verbonden moet worden; iets dat mij vaker niet dan wel gelukt is overigens... Maar – en nu wel in de wereld der vogelaars – het kan gebeuren dat je op een bepaald moment helemaal uitgevogeld bent. Dat kan in het gunstige geval een tijdelijke aandoening zijn, bijvoorbeeld omdat je 24 uur lang een vogel-Big Day hebt gedraaid en de uitputting en verzadiging nabij bent. Maar uitgevogeld zijn kan ook een chronische aandoening zijn: door jarenlange obsessie met je soortenlijst ben je tot de conclusie gekomen dat het plafond is bereikt en er per jaar hooguit nog een paar soorten bij gaan komen. Wat dieper duiken in het gedrag of voorkomen van bepaalde soorten, meedoen aan tellingen of excursies leiden: allemaal leuke zaken die echter veel tijd en energie kosten en weinig nieuwe soorten opleveren. Ja, uitgevogeld zijn is het ergste dat een vogelaar kan overkomen.

Het tweede werkwoord met dubbele betekenis, zij het wat vergezocht, is doorvogelen. De eerste betekenis is welbekend onder de door weer en wind geharde vogelaar... Je kijkt op waarneming.nl en ziet dat er bij Den Helder even geleden een Vaal Stormvogeltje is gemeld, strak zuidwaarts vliegend door de branding. Je hebt er al drie uur zeetrekten op zitten op de boulevard van Egmond, met windkracht 6 uit west, striemende regen en temperatuur krap boven het vriespunt. Verkleumd en doorweekt, geen droog stuk katoen meer om je bril en kijker droog te poetsen, besluit je dat je toch nog even moet dóórvogelen. Want als je nu weer dat Vaaltje mist, dan raak je misschien wel echt ontgoocheld en ontvogeld. Met dezelfde letters maar verschuiving van accent kun je ook doorvógelen, zijnde de vogelvariant van “uitkammen”. “Ik heb het hele gebied van noord naar zuid en van oost naar west doorvógeld, maar denk je dat ik ook maar één Blauwborst heb kunnen vinden?” De vraag stellen is het antwoord geven. Blauwborstloos: ontgoocheld en ontvogeld.

Hier houd mijn parate woordenschat met vogelen op. Maar de Nederlands Taal staat gelukkig open voor nieuwe woorden als die zich razendsnel verspreiden en bovendien de tand des tijds weten te doorstaan. Je hebt natuurlijk opportunistische werkwoorden als tuinvogelen, duinvogelen, roofvogelen en kraanvogelen. Maar het gaat nu even over fundamentele verrijking van de Nederlandse taal. Dus graag jullie hulp bij het verspreiden van enkele geheel nieuwe toevoegingen aan het vogelenbestand in de Dikke van Dale. Wat dacht je van opvogelen bijvoorbeeld?

“Nou moe, die ... (Pierre, KD, Nick, Timo, etc.) heeft alwéér een leuke soort ontdekt in het VWG-werkgebied. Zulke toppers (Toppers), daar kun je toch niet meer tegen opvogelen?” Het kan ook zijn dat je het een tijdje te druk hebt gehad met werk of gezin en helemaal niet aan vogelen bent toegekomen. Je hebt het verschil tussen een Grutto en Rosse Grutto niet meer helemaal scherp en ook bij een aantal andere soorten voel je je wat roestig. Koperwiek-roestig. Het is dus hoog tijd om eerst eens wat te gaan bijvogelen voordat je je weer mengt onder de hierboven genoemde personen. Zoals sommige autobezitters met rijbewijs twee extra rijlessen nemen voordat ze weer de weg op durven, ga je een paar weekendjes in volledige anonimiteit bijvogelen. Een variant hierop is invogelen, als een soort opwarmertje voordat de grote vogeldag losbarst. “De VWG-excursie stond op het vertrekpunt te wachten op vertraagde vogelaar X, en dus gingen enkele deelnemers zich alvast invogelen met de Merel, Roodborst en Kauw voor de daglijst.”

Het goede nieuws voor mijzelf met betrekking tot vogelen? Ik heb in mijn leven dan wel niet zoveel moeilijke zaken kunnen uitvogelen, maar ik weet nu al heel zeker dat ik nooit en te nimmer uitgevogeld zal zijn.

Hans Cornelissen, j.h.c.cornelissen@vu.nl

Oplossing pagina 9: Hophop